Lieta Nr.420718010
A03119-11/32

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Jelgavā, 2011.gada 17.februārī

Administratīvā rajona tiesa
šādā sastāvā: tiesnese R.Paegle,

piedaloties pieteicējai *Ū.B.*,
atbildētāja - Latvijas Republikas pusē pieaicinātās iestādes - Valsts ieņēmumu dienesta pilnvarotajai pārstāvei *I.L.*,

atklātā tiesas sēdē izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz *Ū.B.* (turpmāk - pieteicēja) pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta (turpmāk - VID) 2009.gada 4.augusta rīkojuma Nr.2726-p „Par *Ū.B.* atbrīvošanu no amata" (turpmāk - Rīkojums) atcelšanu, atjaunošanu valsts civildienestā līdzvērtīgā amatā, nesaņemtā atalgojuma izmaksu (par laika periodu no 2009.gada 14.augusta līdz civildienesta attiecību atjaunošanas brīdim) un morālā kaitējuma Ls 100 atlīdzināšanu.

Aprakstošā daļa

[1] 2009.gada 9.jūlijā VID ģenerāldirektora vietas izpildītāja izdevusi rīkojumu Nr.2403-p „Par mēnešalgas apmēra izmaiņām VID ierēdņiem un darbiniekiem", ar kuru, lai nodrošinātu VID darbību, tai skaitā konkurētspējīgu atalgojumu visiem VID ierēdņiem un darbiniekiem, VID ierēdņiem un darbiniekiem solidāri samazināt mēnešalgu par 15%, un tiem nodarbinātajiem, kuriem mēnešalga pārsniedz Ministru kabineta 2005.gada 20.decembra noteikumu Nr.995 „Noteikumi par tiešās pārvaldes iestāžu ierēdņu, darbinieku un amatpersonu un Centrālās vēlēšanu komisijas un Centrālās zemes komisijas darbinieku darba samaksas sistēmu un kvalifikācijas pakāpēm, kā arī ierēdņu pabalstiem un kompensāciju" (turpmāk - MK noteikumi) 2.pielikumā attiecīgajai kvalifikācijas pakāpei un mēnešalgu grupai noteikto mēnešalgu diapazonu, mēnešalgu samazināt atbilstoši MK noteikumiem, vienlaicīgi saglabāt iepriekš noteiktās piemaksas par darbu īpašos apstākļos, piemaksas par speciālo dienesta pakāpi, piemaksas par dienesta pienākumu pildīšanu kopā ar dienesta suni un piemaksas par diplomātisko rangu, un atzīt par spēku zaudējušu iepriekš noteiktās piemaksas par vakanta ierēdņa vai darbinieka amata pienākumu pildīšanu un piemaksas par prombūtnē esoša ierēdņa vai darbinieka amata pienākumu pildīšanu, nosakot rīkojuma 1.pielikumā norādītās mēnešalgas *(lietas 23.-24.lapa)*.

2009.gada 27.jūlijā pieteicēja iepazīstināta ar VID 2009.gada 9.jūlija rīkojuma Nr.2403-p pielikumā norādītajām mēnešalgas apmēra izmaiņām no 2009.gada 26.augusta. Pieteicēja dokumenta attiecīgajā ailē ierakstījusi, ka minētajām izmaiņām nepiekrīt, apstiprinot to ar savu parakstu. Pieteicēja informēta, ka gadījumā, ja viņa nepiekritīs mēnešalgas apmēra izmaiņām, ar viņu tiks pārtrauktas civildienesta tiesiskās attiecības, pamatojoties uz likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 29.panta 1.punkta g) apakšpunktu *(lietas 15.lapa)*.

2009.gada 4.augustā VID ģenerāldirektora vietas izpildītāja izdevusi Rīkojumu, ar kuru pieteicēja atbrīvota no */darbavieta/ /amats/* 2009.gada 13.augustā sakarā ar ierēdņa amata likvidāciju, saskaņā ar likuma Par Valsts ieņēmumu dienestu 29.panta 1.punkta g) apakšpunktu. Rīkojuma pamatojumā ietverta atsauce uz pieteicējas 2009.gada 28.jūlija iesniegumu un 639.personificēto izrakstu no pielikuma VID 2009.gada 9.jūlija rīkojumam Nr.2403-p. Noteikts izmaksāt pieteicējai pabalstu mēnešalgas apmērā sakarā ar ierēdņa amata

likvidāciju saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 27.pantu (mēnešalga valsts civildienesta attiecību izbeigšanas dienā – Ls 751 apmērā) *(lietas 9.lapa).*

Finanšu ministrijas Administrācijas vadītājs ar 2010.gada 4.augusta lēmumu Nr.7-3-04/6561 atteicis izskatīt pieteicējas 2010.gada 27.jūlija sūdzību par VID 2009.gada 9.jūlija rīkojuma Nr.2403-p un Rīkojuma likumību, norādot, ka tas neietilpst Finanšu ministrijas kompetencē *(lietas 10.lapa).*

[2] Pieteikumā *(lietas 3.-5.lapa)* norādīti šādi apsvērumi:

[2.1] Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturto daļu, valsts civildienesta attiecībās nav tiešā veidā piemērojamas Darba likuma normas, kas regulē valsts civildienesta attiecību izbeigšanās nosacījumus vai valsts civildienesta attiecību nodibināšanu un izmaiņas. Nav tieši piemērojama Darba likuma 98.panta pirmā daļa, kas paredz iespēju izbeigt darba tiesiskās attiecības ar darbinieku, ja darbinieks nepiekrīt darba līguma grozījumiem. Samazinot ierēdņa mēnešalgas apmēru, jāvadās no valsts civildienesta tiesisko attiecību regulējošiem normatīvajiem aktiem, kamēr tie neatsaucas uz darba tiesību regulējošām tiesību normām.

[2.2] Valsts civildienesta attiecībās ierēdņa mēnešalgas samazinājums nevar būt par pamatu valsts civildienesta attiecību izbeigšanai ar ierēdni, ja viņš nepiekrīt mēnešalgas samazināšanai. Valsts civildienesta tiesisko attiecību regulējošās normas neparedz, ka gadījumā, ja ierēdnis nepiekrīt atalgojuma izmaiņām, tas būtu uzskatāms par pamatu valsts civildienesta tiesisko attiecību izbeigšanai.

[2.3] Rīkojums par ierēdņa mēnešalgas samazināšanu uzskatāms par administratīvo aktu atbilstoši Administratīvā procesa likuma (turpmāk – APL) 1.panta trešajai daļai. 2009.gada 9.jūlija rīkojums Nr.2403-p kopā ar 639.personificēto izrakstu no pielikuma par ierēdņa mēnešalgas samazināšanu netika noformēts kā administratīvais akts, kā arī netika noteikta tā apstrīdēšanas kārtība atbilstoši APL noteiktajam. Valsts civildienesta attiecības ar ierēdni nedrīkst izbeigt gadījumā, ja ierēdnis nepiekrīt rīkojumam par mēnešalgas samazināšanu.

[3] 2010.gada 9.septembrī tiesā saņemts atbildētāja rakstveida paskaidrojums *(lietas 14.lapa)*, kurā norādīts, ka visiem VID ierēdņiem un darbiniekiem solidāri tika samazināta mēnešalga par 15%, tādējādi likvidējot VID amatus ar tā brīža mēnešalgām un izveidojot štatu sarakstu ar samazinātām mēnešalgām. Pieteicējas amatam noteiktā mēnešalga pirms samazinājuma bija noteikta Ls 751. Pieteicēja nepiekrita viņai nosūtītajā 639.personificētajā izrakstā (VID 2009.gada 9.jūlija rīkojuma Nr.2403-p pielikums) noteiktajai mēnešalgai Ls 638 apmērā, bet iepriekšējā amata vieta ar noteikto mēnešalgu Ls 751 apmērā tika likvidēta. Līdz ar to tika izbeigtas civildienesta tiesiskās attiecības ar pieteicēju, pamatojoties uz likuma Par Valsts ieņēmumu dienesta 29.panta 1.punkta g) apakšpunktu (ierēdņa amata likvidācija).

Saskaņā ar laikraksta „Latvijas Vēstnesis" 2009.gada 21.oktobra rakstā „Darba uzteikums saistībā ar piedāvātajiem grozījumiem darba līgumā" minēto Valsts darba inspekcijai, ievērojot Augstākās tiesas senatoru skaidrojumu, bija nostāja, ka darba vieta ar noteiktu darba samaksu ir viens štata veids, bet gadījumā, ja mainās kādi darba līguma nosacījumi, piemēram, pienākumi vai darba alga, tā jau ir uzskatāma par citu štata vietu. Pēc analoģijas, mainoties ierēdņa amatam noteiktajai mēnešalgai, iepriekšējais amats ar tā brīža mēnešalgām tiek likvidēts, izveidojot jaunu štatu sarakstu ar samazinātajām mēnešalgām. Pieteicējas prasība atjaunot iepriekšējā amatā nav apmierināma, jo saskaņā ar VID 2009.gada 24.augusta rīkojumu Nr.3065-p „Par Valsts ieņēmumu dienesta vakanto štata vienību likvidēšanu" VID */darbavieta/ /amats/* tika likvidēts.

[4] Tiesas sēdē pieteicēja paskaidroja, ka laika periodā no 2008.gada beigām līdz 2009.gada augustam VID ģenerāldirektors presē vairakkārt paziņojis, ka jāsamazina VID darbinieku skaits. Ierēdņiem slēgtā telpā piedāvāja parakstīt vienošanos pie darba līguma, ar noteikumu, ja līgumu neparakstīs, tad ierēdni atlaidīs, neizmaksājot kompensāciju. Ierēdņi saņēma brīdinājumus ar personificēto izrakstu ar jauno atalgojumu, kurā bija jāaizpilda aile, norādot „piekrītu" vai „nepiekrītu", apstiprinot to ar savu parakstu. Netika uzrādīts neviens

dokuments par pieteicējas amata vietas likvidāciju, tā vietā izveidojot citu amatu ar mazāku atalgojumu.

[5] Atbildētāja pārstāve tiesas sēdē paskaidroja, ka sakarā ar budžeta samazinājumu, iestādei bijušas divas iespējas - samazināt ierēdņu skaitu vai samazināt algas. Nolēmuši samazināt algas par 15%. 5000 ierēdņiem nosūtīti brīdinājumi (informatīva rakstura vēstules) par atalgojuma samazināšanu.

Motīvu daļa

[6] Uzklausījusi procesa dalībnieku paskaidrojumus un izvērtējusi lietas materiālus, tiesa nonāca pie secinājuma, ka pieteikums ir pamatots un tādēļ apmierināms.

[7] Rīkojumā (*lietas 9.lapa*) norādīts, ka pieteicēja tiek atbrīvota no ierēdņa amata sakarā ar ierēdņa amata likvidāciju, pamatojoties uz likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 29.panta 1.punkta g) apakšpunktu.

Atbilstoši likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" (*šeit un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā Rīkojuma izdošanas brīdī*) 29.panta 1.punkta g) apakšpunktam, valsts civildienesta attiecības izbeidzas sakarā ar (..) ierēdņa amata likvidāciju (..).

Tiesa secina, ka ar lietas materiāliem neapstiprinās citētajā tiesību normā norādītie apstākļi, proti, ka vienlaikus ar Rīkojuma izdošanu būtu notikusi */darbavieta/ /amats/* likvidācija. No lietas materiāliem secināms, ka minētais ierēdņa amats tika saglabāts (ar tādiem pašiem darba pienākumiem), samazinot atalgojumu par 15%.

Rakstveida paskaidrojumā (*lietas 14.lapa*) iestāde neapstrīd faktu, ka */darbavieta/ /amats/* tika saglabāts, samazinot mēnešalgu.

APL 161.panta otrā daļa noteic, ka gadījumā, ja viens administratīvā procesa dalībnieks atzīst faktu, uz kuru otrs administratīvā procesa dalībnieks pamato savus prasījumus vai iebildumus, tiesa var atzīt šādu faktu par pierādītu (..).

Ievērojot minēto, tiesa atzīst par pierādītu faktu, ka */darbavieta/ /amats/* tika saglabāts, samazinot mēnešalgu. Līdz ar to izskatāmajā gadījumā nav konstatējams tiesisks pamats likuma „Par Valsts ieņēmumu dienestu" 29.panta 1.punkta g) apakšpunkta piemērošanai, jo nav konstatējami minētajā tiesību normā noteiktie priekšnosacījumi valsts civildienesta attiecību izbeigšanai ar pieteicēju (netika likvidēts pieteicējas amats).

Ņemot vērā minēto, Rīkojums ir atceļams kā prettiesisks.

[8] VID ieskatā, gadījumā, ja ierēdnim tiek samazināts atalgojums, tad uzskatāms, ka tiek izveidota jauna štata vieta (ar tiem pašiem ierēdņa pienākumiem, bet ar savādāku atalgojumu).

Minētajam iestādes argumentam tiesa nevar piekrist tālāk norādīto apsvērumu dēļ.

[8.1] Valsts pārvaldes iekārtas likuma (*redakcijā, kas bija spēkā Rīkojuma izdošanas brīdī*) 17.panta otrās daļas 1.punkts nosaka, ka (..) iestādes vadītājs pārvalda iestādes finansu, personāla un citus resursus.

Atbilstoši Valsts civildienesta likuma (*šeit un turpmāk redakcijā, kas bija spēkā no 2009.gada 1.janvāra līdz 2009.gada 31.decembrim*) 2.panta pirmajai daļai, šis likums nosaka valsts civildienesta ierēdņa amata pretendentam izvirzāmās obligātās prasības, iecelšanu ierēdņa amatā un atbrīvošanu no ierēdņa amata, ierēdņa pienākumus, tiesības, dienesta gaitu un vadību vispārējā valsts civildienestā.

Tā paša panta ceturtajā daļā noteikts, ka valsts civildienesta tiesiskajās attiecībās piemērojamas darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu normas, kas nosaka vienlīdzīgu tiesību principu, atšķirīgas attieksmes aizlieguma principu, aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, darba un atpūtas laiku, darba samaksu, darbinieka materiālo atbildību un termiņus, ciktāl to nenosaka šis likums.

Izskatāmajā gadījumā iestāde pēc analoģijas piemērojusi Darba likuma 98.panta pirmo daļu, kas noteic, ka darba devējam (..) ir tiesības ne vēlāk kā vienu mēnesi iepriekš rakstveidā uzteikt darba līgumu ar nosacījumu, ka darba tiesiskās attiecības tiks izbeigtas, ja darbinieks nepiekritīs tās turpināt atbilstoši darba devēja piedāvātajiem darba līguma grozījumiem.

Tiesa uzskata, ka iestāde nebija tiesīga vadīties pēc citētajā tiesību normā noteiktā, jo atbilstoši Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtajai daļai civildienesta attiecībās nav tieši piemērojamas Darba likuma normas, jo tās neregulē valsts civildienesta attiecību izbeigšanas nosacījumus (*sk., piemēram, Latvijas Republikas Augstākās tiesas Senāta Administratīvo lietu departamenta (turpmāk - Senāts) 2008.gada 6.novembra sprieduma lietā Nr. SKA-705/2008 12.punktu).*

[8.2] Tiesa atzīst, ka pieteikumā ir pamatoti norādīts uz to, ka rīkojums par ierēdņa mēnešalgas samazināšanu uzskatāms par administratīvo aktu atbilstoši Administratīvā procesa likuma 1.panta trešajai daļai, jo tas būtiski skar ierēdņa tiesības uz īpašumu *(sk. Senāta 2009.gada 27.februāra lēmuma lietā Nr. SKA-123/2009 11.punktu).* Tādējādi rīkojums par ierēdņa mēnešalgas samazināšanu bija jānoformē kā administratīvais akts, kuru attiecīgais ierēdnis ir tiesīgs apstrīdēt un pārsūdzēt.

Vienlaikus tiesa norāda, ka normatīvie akti neparedz iespēju, ka valsts civildienesta attiecības ar ierēdni varētu tikt izbeigtas gadījumā, ja ierēdnis nepiekrīt lēmumam par mēnešalgas apmēra samazināšanu.

Valsts civildienesta likuma 23.panta pirmajā un otrajā daļā noteikts, ka ierēdnis saņem mēnešalgu, kuru atbilstoši ierēdņa ieņemamā amata amatu saimei, līmenim un ierēdņa kvalifikācijas pakāpei Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā nosaka iestādes vadītājs (..). Ierēdnim ir tiesības papildus mēnešalgai Ministru kabineta noteiktajā apmērā un kārtībā saņemt pabalstus, piemaksas, kompensācijas un prēmijas.

Pamatojoties uz citētajās tiesību normās ietverto deleģējumu, izdoti Ministru kabineta 2005.gada 20.decembra noteikumi Nr.995 „Noteikumi par tiešās pārvaldes iestāžu ierēdņu, darbinieku un amatpersonu un Centrālās vēlēšanu komisijas un Centrālās zemes komisijas darbinieku darba samaksas sistēmu un kvalifikācijas pakāpēm, kā arī ierēdņu pabalstiem un kompensāciju".

Minēto noteikumu (*redakcijā, kas bija spēkā no 2009.gada 4.jūlija līdz 2009.gada 31.decembrim*) 6. un 8.punkts cita starp paredzēja, ka atbilstoši amatam noteiktajai mēnešalgu grupai un ierēdņa, darbinieka vai amatpersonas kvalifikācijas pakāpei iestādes vadītājs vai viņa pilnvarota amatpersona nosaka ierēdņa, darbinieka un amatpersonas mēnešalgu šo noteikumu 2.pielikumā attiecīgai kvalifikācijas pakāpei un mēnešalgu grupai paredzētās mēnešalgas diapazona ietvaros. Ierēdnim piešķir vienu no sešām kvalifikācijas pakāpēm, kuru noteikšanai piemēro šādus individuālā vērtējuma kritērijus: amata pienākumu vai darba izpilde, kuru nosaka atbilstoši ierēdņa, darbinieka un amatpersonas darbības un tās rezultātu ikgadējam novērtējumam saskaņā ar Ministru kabineta 2001.gada 13.februāra instrukciju Nr.2 „Ierēdņa darbības un tās rezultātu novērtēšanas kārtība"; valsts dienestā nostrādātais laiks.

Ievērojot citētajās tiesību normās noteikto, secināms, ka mēnešalgas konkrēts apmērs tiek noteikts atbilstoši attiecīgā ierēdņa profesionālajai kvalifikācijai, proti, mēnešalgas apmērs tiek noteikts attiecīgajam ierēdnim, nevis konkrētam amatam.

[8.3] Pieteicēja pamatoti atsaucas uz Latvijas Republikas Finanšu ministrijas 2010.gada 2.februāra lēmumu Nr.12-34/4 (*lietas 50. – 56., 57. – 59.lapa*), kas pieņemts saistībā ar ierēdņa sūdzību līdzīgā situācijā. Ministrija savā lēmumā ir pareizi atzinusi, ka rīkojums par mēnešalgas samazināšanu nevar ietekmēt ierēdņa amata skaitu, kā arī tas nenozīmē ierēdņa amata likvidāciju, ja ierēdņa amats turpina pastāvēt ar tiem pašiem ierēdņa pienākumiem, tiesībām un atbildību, kas izriet no amata apraksta, un tiek izmainīta vienīgi attiecīgajam ierēdnim noteiktā mēnešalga. Arī izskatāmajā gadījumā iestāde nebija tiesīga izbeigt valsts civildienesta attiecības ar pieteicēju, pamatojoties uz to, ka pieteicēja nepiekrita mēnešalgas apmēra samazinājumam. Līdz ar to ir pamatots pieteicējas prasījums – atjaunot viņu valsts civildienestā līdzvērtīgā amatā, ieceļot amatā uz nenoteiktu laiku.

[9] Senāts ir norādījis, ka, izskatot prasījumu par atvaļināšanu no dienesta, jāizskata pēc būtības arī prasījumi par naudas ieturējumiem un izmaksām, kas ir pakārtoti atvaļināšanai no dienesta. Prasījums par atvaļināšanu no dienesta ietver arī tam pakārtotos jautājumus, proti, par maksājumiem, kas nesaraujami saistīti ar atvaļināšanas faktu (*sk. Senāta 2009.gada 15.oktobra sprieduma lietā SKA-576/2009 9. – 11.punktu*).

Saskaņā ar Valsts civildienesta likuma 2.panta ceturtajā daļā noteikto, valsts civildienesta tiesiskajās attiecībās piemērojamas darba tiesiskās attiecības regulējošo normatīvo aktu normas, kas nosaka vienlīdzīgu tiesību principu, atšķirīgas attieksmes aizlieguma principu, aizliegumu radīt nelabvēlīgas sekas, darba un atpūtas laiku, darba samaksu, darbinieka materiālo atbildību un termiņus, ciktāl to nenosaka šis likums.

Pieteicēja pieteikumā lūgusi arī uzlikt par pienākumu VID – izmaksāt mēnešalgas ar piemaksām un izpeļņu par laika periodu no 2009.gada 14.augusta līdz valsts civildienesta attiecību atjaunošanas brīdim, kā arī atlīdzināt nodarīto morālo kaitējumu Ls 100 apmērā.

Saskaņā ar APL 253.panta otro daļu, ja nepieciešams, it īpaši ja pirms administratīvā akta atcelšanas vai atzīšanas par spēkā neesošu uzsākta tā izpilde, tiesa spriedumā norāda, kādā veidā iestādei jānovērš uzsāktās izpildes sekas, un uzdod iestādei šajā nolūkā noteiktā termiņā veikt konkrētas darbības.

Tā kā tiesa atzina, ka Rīkojums ir prettiesisks un pieteicēja no valsts civildienesta ir atbrīvota prettiesiski, tad VID ir uzliekams pienākums atlīdzināt pieteicējai nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2009.gada 14.augusta, kad ar pieteicēju tika izbeigtas valsts civildienesta attiecības, līdz atjaunošanai valsts civildienestā. No pieteicējai izmaksājamā nesaņemtā atalgojuma par minēto laika periodu ir atrēķināmas summas, kas pieteicējai izmaksātas sakarā ar valsts civildienesta attiecību izbeigšanu.

[10] Saskaņā ar APL 92.pantu ikviens ir tiesīgs prasīt atbilstīgu atlīdzinājumu par mantiskajiem zaudējumiem vai personisko kaitējumu, arī morālo kaitējumu, kas viņam nodarīts ar administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Secināms, ka prasījums par atlīdzinājumu nav patstāvīgs prasījums, tas vienmēr ir pakārtots prasījumam par administratīvo aktu vai iestādes faktisko rīcību.

Izskatāmajā gadījumā ir konstatējams priekšnosacījums kaitējuma atlīdzībai, proti, prettiesisks administratīvais akts (Rīkojums). Atlīdzinājuma pamatā ir nepamatots tiesību aizskārums, kuru izskatāmajā gadījumā radījis prettiesisks administratīvais akts (Rīkojums).

Valsts pārvaldes iestāžu nodarīto zaudējumu atlīdzināšanas likuma (turpmāk - Zaudējumu atlīdzināšanas likums) 9.pants noteic, ka morālais kaitējums ir fiziskās personas ciešanas, kuras tai izraisījis būtisks šīs personas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu prettiesisks aizskārums.

Saskaņā ar Zaudējumu atlīdzināšanas likuma 14.panta pirmo daļu personisko un morālo kaitējumu nosaka atbilstoši aizskarto tiesību un ar likumu aizsargāto interešu nozīmīgumam un konkrētā aizskāruma smagumam, ņemot vērā iestādes rīcības tiesisko un faktisko pamatojumu un motīvus, cietušā rīcību un līdzatbildību, kā arī citus konkrētajā gadījumā būtiskus apstākļus.

Atbilstoši minētā panta trešajai daļai morālā kaitējuma atlīdzinājumu nosaka apmērā līdz 3000 latiem. Ja nodarīts smags morālais kaitējums, atlīdzinājumu var noteikt apmērā līdz 5000 latiem, bet, ja nodarīts kaitējums dzīvībai vai sevišķi smags kaitējums veselībai, maksimālais atlīdzinājuma apmērs var būt līdz 20000 latiem.

Savukārt panta ceturtā daļa noteic, ja iestāde vai tiesa, izvērtējot konkrētā gadījuma apstākļus, konstatē, ka privātpersonas tiesību vai ar likumu aizsargāto interešu aizskārums nav smags, morālā kaitējuma patstāvīgs vai papildu atlīdzinājums var būt iestādes rakstveida vai publiska atvainošanās.

No minētajām tiesību normām izriet, ka morālais kaitējums atbilstoši tā definējumam ir personas ciešanas, kuras nav pierādāmas. Tādējādi, lai konstatētu personas morālās ciešanas, tiesai jāizvērtē pieteicēja sniegtie paskaidrojumi kopsakarā ar lietā konstatētiem apstākļiem.

Tiesas sēdes laikā pieteicēja paskaidroja, ka iestādes rīcība saistībā ar ierēdņu atbrīvošanu bijusi nesaprotama un tiesību normām neatbilstoša. Nevienā dokumentā netika

minēts, ka pieteicējas amata vieta tiks likvidēta un tās vietā tiks izveidota tāda pati amata vieta ar mazāku atalgojumu. Dokuments par mēnešalgas apmēra samazināšanu nebija noformēts kā administratīvais akts, netika dota iespēja to apstrīdēt un pārsūdzēt. Pieteicēja uzskata, ka nebija pelnījusi šādu attieksmi no iestādes puses pēc godprātīgi nostrādātiem 10 gadiem. Morālās ciešanas pieteicēja pamatoja arī ar apstākli, ka bijusi spiesta dzīvot ar diviem maziem bērniem bez naudas līdzekļiem (*lietas 87.lapa*).

Minētos apstākļus tiesas sēdē apstiprināja lieciniece *V.B.*, kura liecināja, ka ierēdņu atbrīvošana bijusi *miglā tīta*. Neviens nespējis neko paskaidrot, kas notiks, arī personāldaļas vadītāja. 2009.gada 4.augustā ierēdņi saņēmuši paziņojumu, ka tiks samazināta darba alga. Neticis paskaidrots, ka ierēdņus atbrīvos no amata tāpēc, ka amats tiks likvidēts, vai, ka tiks izveidoti jauni amati. Parakstījuši dokumentu, ka nepiekrīt mēnešalgas samazināšanai un pēc pāris dienām tapis rīkojums par atbrīvošanu no ierēdņa amata, jo amats it kā likvidēts. Pēc tam konstatējuši, ka ir saglabāti atkal tie paši amati ar tādiem pašiem pienākumiem (*lietas 87.lapa*).

Izvērtējot minētos pieteicējas norādītos apstākļus un liecinieces liecību, tiesa atzīst, ka šādi apstākļi (tiesību normām neatbilstoša iestādes rīcība, neziņa, amata zaudēšana) objektīvi var izraisīt personas morālās ciešanas un bezspēcības sajūtu. Turklāt ir konstatējama tieša cēloņsakarība starp VID izdoto prettiesisko Rīkojumu un pieteicējai nodarītajām morālajām ciešanām. Tādējādi tiesa atzīst, ka pieteicējas norādītie apstākļi ir radījuši pieteicējai morālo kaitējumu un var būt par pamatu morālā kaitējuma noteikšanai.

APL 8.nodaļa paredz ne tikai atlīdzinājumu kā kompensāciju finansiālā izteiksmē, bet arī *restitutio in integrum* (restitūciju), tas ir, atlīdzinājuma veidu, kura rezultātā pārkāpuma radītās sekas tiek likvidētas un tiek atjaunota tiesiskā situācija, kāda, visticamāk, būtu bijusi, ja prettiesiskais administratīvais akts nebūtu izdots.

APL 94.panta ceturtā daļa noteic, ka atlīdzināšanas pienākumu attiecīgais publisko tiesību subjekts var izpildīt, atjaunojot stāvokli, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas, vai, ja tas nav vai nav pilnībā iespējams vai nav adekvāti, samaksājot atbilstīgu atlīdzinājumu naudā.

Ņemot vērā minēto, prioritārais atlīdzinājuma veids ir tāda stāvokļa atjaunošana, kāds pastāvēja pirms kaitējuma nodarīšanas. Savukārt situācijās, kad *restitutio in integrum* nav iespējama, nav lietderīga vai nav atbilstīga (adekvāta), atlīdzinājums nosakāms naudas izteiksmē.

Tiesa uzskata, ka lietā konstatētajos apstākļos restitūcija nav pilnībā atbilstoša salīdzinājumā ar pieteicējai nodarītajām morālajām ciešanām, tādēļ nosakāms morālā kaitējuma atlīdzinājums naudas izteiksmē.

Nosakot morālā kaitējuma apmēru, tiesa ņem vērā, ka VID rīcība izskatāmajā gadījumā nav bijusi objektīvi prognozējama, jo tā nebija pamatota ar tiesību normām, kas reglamentē valsts civildienesta attiecību izbeigšanu. Lēmums par ierēdņa mēnešalgas apmēra samazināšanu netika noformēts kā administratīvais akts, pretēji tiesu praksē nostiprinātajām atziņām. Tiesas ieskatā konstatētā VID rīcība nav savienojama ar tiesiskuma, tiesiskās paļāvības un labas pārvaldības principiem. Līdz ar to tiesa atzīst, ka ar Rīkojumu pieteicējai ir nodarīts būtisks viņas tiesību prettiesisks aizskārums, tādēļ ir apmierināms pieteicējas prasījums par morālā kaitējuma atlīdzinājumu Ls 100 apmērā. Šāds atlīdzinājums tiesas ieskatā ir uzskatāms par samērīgu ar lietā konstatētajiem apstākļiem un pieteicējai nodarītajām morālajām ciešanām.

[11] APL 126.panta pirmajā daļā noteikts, ja pieteikums pilnībā vai daļēji apmierināts, tiesa piespriež no atbildētāja par labu pieteicējam viņa samaksāto valsts nodevu.

No lietas materiāliem izriet, ka pieteicēja ir samaksājusi valsts nodevu divdesmit latu apmērā (*lietas 6.lapa*).

Tā kā pieteikums ir apmierināms, no VID par labu pieteicējai ir piespriežama viņas samaksātā valsts nodeva.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 246. – 251.pantu, 253.panta ceturto un piekto daļu, 289. - 291.pantu, Administratīvā rajona tiesa

nosprieda

1. Apmierināt *Ū.B.* pieteikumu par Valsts ieņēmumu dienesta 2009.gada 4.augusta rīkojuma Nr.2726-p „Par *Ū.B.* atbrīvošanu no amata" atcelšanu, atjaunošanu valsts civildienestā līdzvērtīgā amatā, nesaņemtā atalgojuma izmaksu (par laika periodu no 2009.gada 14.augusta līdz civildienesta attiecību atjaunošanas brīdim) un morālā kaitējuma Ls 100 atlīdzināšanu.

2. Atcelt kā prettiesisku Valsts ieņēmumu dienesta 2009.gada 4.augusta rīkojumu Nr.2726-p „Par *Ū.B.* atbrīvošanu no amata".

3. Uzlikt pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam – viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atjaunot *Ū.B.* valsts civildienestā līdzvērtīgā amatā, ieceļot amatā uz nenoteiktu laiku.

4. Uzlikt pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam – viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas aprēķināt un izmaksāt *Ū.B.* nesaņemto atalgojumu par laika periodu no 2009.gada 14.augusta līdz valsts civildienesta attiecību atjaunošanas brīdim.

5. Uzlikt pienākumu Valsts ieņēmumu dienestam – viena mēneša laikā no sprieduma spēkā stāšanās dienas atlīdzināt *Ū.B.* nodarīto morālo kaitējumu Ls 100 apmērā.

6. Piedzīt no Valsts ieņēmumu dienesta par labu *Ū.B.* viņas samaksāto valsts nodevu Ls 20 apmērā.

Spriedumu var pārsūdzēt Administratīvajā apgabaltiesā 20 dienu laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot apelācijas sūdzību Administratīvās rajona tiesas Jelgavas tiesu namā.

Spriedums sastādīts 2011.gada 17.februārī.

Tiesnese R.Paegle